

**Звіт про опитування студентів-першокурсників
щодо виявлення рівня адаптації до освітнього процесу
на Дунайському факультеті морського та річкового транспорту
Державного університету інфраструктури та технологій у I семестрі
2018-2019 навчального року**

З метою визначення рівня комфортності навчання студентів I курсу на Дунайському факультеті морського та річкового транспорту Державного університету інфраструктури та технологій було проведено дослідження особливостей адаптації зазначеної категорії студентів до умов навчання в закладі вищої освіти. Всього було опитано 21 респондента. Результати дослідження мали характер анонімного пілотажного обстеження з наступним аналізом проблеми сприяння адаптації студентів. Водночас дослідження націлювалось на вивчення аспектів рекрутингу вступників: виявлення джерел отримання студентами інформації про ДФМРТ ДУІТ, з'ясування мотивів вибору університету та виявлення змісту очікувань першокурсників щодо навчання у закладі.

Згідно з відповідями студентів інформацію про ДФМРТ ДУІТ вони отримали з наступних джерел: до нашої школи приїжджали викладачі та студенти – 17 респондентів; знайшов інформацію про цей навчальний заклад у соціальних мережах – 21 респондент; з дитинства знаю про заклад вищої освіти, про нього часто говорять у моїй сім'ї – 15 респондентів; хтось із моїх рідних, знайомих, друзів тут навчався – 16 респондентів; батьки вирішили, що я тут буду навчатись – 0 респондентів. Як бачимо, одним з дієвих засобів інформування потенційних вступників є соціальні мережі, з яких вони отримали інформацію про факультет. Досить багато інформації вступники отримують від представників факультету (працівників університету, студентів), що свідчить про добре налагоджену та високоефективну профорієнтаційну роботу ДФМРТ. Висока кількість учасників анкетування обрала варіант відповіді «Хтось із моїх рідних, знайомих, друзів тут

навчався», що означає високу оцінку навчального закладу його випускниками.

Основними причинами вибору ДФМРТ ДУІТ виявились: зручне територіальне розміщення (близькість від дому) – 17 респондентів; позитивні відгуки від родичів або знайомих – 20 респондентів; бажання отримати хорошу професійну підготовку – 20 респондентів; сподобалось спілкування з викладачами і студентами ДФМРТ ДУІТ – 19 респондентів; бажання навчатись разом з друзями чи знайомими – 7 респондентів; приналежність ДФМРТ ДУІТ до числа державних закладів – 21 респондент. Отже, отримані відповіді підтвердили мотивацію вступників щодо вибору ДФМРТ, серед яких домінують державний статус ДФМРТ, думка про університет значущих для вступників людей, якість спілкування з представниками закладу, бажання отримати якісну професійну підготовку та зручне територіальне розміщення закладу.

Проблема професійного самовизначення першокурсників (учорашніх старшокласників) є однією з найважливіших у їхньому житті. Професія дає можливість людині задовольнити основний перелік власних потреб, часто стає основою побудови відносин з людьми та, найголовніше, дає можливості актуалізувати свої здібності, соціалізуватися та самореалізуватися. Дуже важливо, щоб майбутні вступники до закладів вищої освіти самостійно обирали спеціальність, на якій хочуть навчатися. Тому позитивним є те, що більшість першокурсників (90,5%) обрали спеціальності ДФМРТ через відповідність мріям і власним планам на майбутнє. Відзначимо, що майже однаково, хоч і незначну, кількість відповідей набрали й наступні два варіанти – можливість працевлаштування (4,7%) та приклад рідних, знайомих (4,8%). Зрештою, вельми позитивним вважаємо відзначити, що серед першокурсників немає таких, хто б обрав спеціальність через бажання навчатись разом з друзями чи знайомими, що свідчить про цілком самостійний і усвідомлений вибір.

Відповіді на питання «Чи задоволені Ви сьогодні тим, що вступили саме на Дунайський факультет морського та річкового транспорту Державного університету та технологій на навчання за Вашою спеціальністю?» дають підстави вважати, що переважна більшість студентів (90,5%) задоволена вступом саме на ДФМРТ. Є й такі студенти, які теж задоволені, але відчувають певні труднощі (9,5%), що свідчить про необхідність з'ясувати, які саме труднощі відчувають студенти для надання відповідної допомоги. Позитивним вважаємо повну відсутність студентів, які б обрали відповіді «ще не можу зрозуміти» або «ні», оскільки таким чином вони б виявили власну неусвідомленість вибору.

Отримані результати відповіді на питання «Із чим незвичним Ви зіштовхнулись, ставши студентом університету?» продемонстрували наявність у першокурсників певних проблем соціально-психологічної адаптації до навчання в університеті, що може певним чином вплинути на результативність їх освітньої діяльності, що є вкрай небажаним, оскільки при відповіді на наступне питання «Чи зацікавлені Ви у високій результативності вашої освітньої діяльності?» 100% студентів дали відповідь «так». З'ясувалося, що для першокурсників на ДФМРТ незвичним є кредитно-трансферна система організації навчального процесу (21 респондент) та великий обсяг самостійної роботи (15 респондентів).

Позитивними вважаємо результати відповіді студентів на питання «Чи відчули Ви складність адаптації до навчання за кредитно-трансферною системою організації навчального процесу?». Так, незважаючи на те, що кредитно-трансферна система організації навчального процесу була незвичною для першокурсників, переважна більшість учасників опитування (90,5%) змогла швидко адаптуватися до неї, що є безперечною заслугою науково-педагогічних працівників і кураторів академічних груп, які вже з перших днів навчання студентів на факультеті роз'яснили їм сутність і особливості навчання за цією системою.

При відповіді на питання «Із якими труднощами Ви стикаєтесь найчастіше впродовж навчання на Дунайському факультеті морського та річкового транспорту Державного університету та технологій?» 90,5% опитуваних відзначили, що не відчувають особливих труднощів, а 9,5% зазначили наявність певних труднощів, пов'язаних з адаптацією до навчання у закладі вищої освіти та з підготовкою до практичних і лабораторних занять.

Підтвердженням належної якості освітньої діяльності на ДФМРТ є отримання високих показників відповідей першокурсників на запитання анкети «Чи ознайомили Вас викладачі із критеріями оцінювання навчальних дисциплін?» та «Чи задовольняють Вас форми контролю знань на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, які використовують викладачі?» – 95,2% опитаних дали відповідь «так».

На початку навчання на факультеті першокурсники мають справу зі щораз більшим обсягом професійних знань, практичних вмінь та навичок, необхідних для формування професійних компетентностей, тому дуже важливо, щоб науково-педагогічні працівники вчасно ознайомили студентів із графіком консультацій з навчальних дисциплін і порядком їх проведення на кафедрі, про що першокурсники засвідчили в 100% своїх позитивних відповідей.

Заслуговують на увагу отримані результати анкетування студентів-першокурсників щодо їхнього ознайомлення з тематикою самостійної роботи з навчальних дисциплін: 95,2% респондентів вказали на ознайомленість з тематикою, що є свідченням якісного і вчасного виконання викладачами відповідної роботи.

На запитання «Чи вистачає Вам часу на самостійну роботу?» 90,5% респондентів обрали відповідь «так», на запитання «Чи відчуваєте Ви перевантаження?» 90,5% респондентів обрали відповідь «ні», решта респондентів – 9,5% – обрали відповідь «так». Отже серед першокурсників є й такі, яким не вистачає часу на самостійну роботу і які

відчувають перенавантаження, що свідчить про певну складність їхньої адаптації, пов'язану з перебудовою провідного типу діяльності. Але враховуючи час проведення анкетування (після закінчення першого семестру I курсу), вважаємо, що після опрацювання його результатів будуть запропоновані пропозиції щодо шляхів усунення виявлених труднощів і після закінчення першого курсу всі студенти зможуть успішно адаптуватися до особливостей навчання у вищій школі.

Переважає більшість опитаних студентів нового набору (95,2% респондентів) не ввідчуває труднощів у спілкуванні з одногрупниками, викладачами та куратором. Однак не дивлячись на такі високі показники є відповідна кількість здобувачів, які ще повною мірою не налагодили такі стосунки.

В цілому більшість здобувачів освіти не має проблем у спілкуванні та комунікації, як між однокурсниками та одногрупниками так і викладачами. Отримані результати вказують на доволі високий рівень адаптації до освітнього середовища, за поодинокими виключеннями.

Робота куратора на першому курсі є вкрай важливою та відповідальною, оскільки вступаючи до вишу молода людина опиняється у зовсім нових для неї умовах, стикається із зовсім іншою системою освіти, яка відрізняється від шкільного навчання й організаційно, і методично, і змістовно, і за своїми основними цілями та напрямками. І не розгубитися в цьому йому допомагає саме куратор, завдання якого полягають, у створенні необхідного виховного середовища для соціальної адаптації першокурсника, залучення його до корпоративної культури навчального закладу, організації активної діяльності, що веде до розвитку їх здібностей, систематичному вивченні індивідуальних особливостей і потреб студентів. Про високий рівень сформованості довіри першокурсників ДФМРТ до куратора свідчить те, що 95,2% респондентів відчувають допомогу куратора під час навчального процесу і готові звернутися до нього якщо виникне проблема під час навчання. Велику кількість відповідей на питання «Якщо виникне

проблема під час навчання, до кого Ви звернетесь за допомогою?» отримали й варіанти «адміністрації факультету» (90,5%) та «друзів з інших груп (курсів)» (85,7%), що також свідчить: 1) про довіру студентів до адміністрації і впевненість у її допомозі й підтримці, 2) про дружню студентську атмосферу на факультеті.

Відповідаючи на запитання «Чи комфортно Ви відчуваєте себе на факультеті, чи легко Вам було пристосуватися до його норм і правил?» 95,2% опитаних зазначило, що їм легко дотримуватися норм і правил та комфортно перебувати на факультеті. Однак один респондент зазначив, що йому важко відповісти на питання.

Оскільки, за результатами опитування 100% студентів-першокурсників зацікавлені у високій результативності освітньої діяльності, природним було з'ясувати, що може сприяти її поліпшенню. Відповіді на це питання розподілилися таким чином: стимулювання додатковими балами та іншими формами заохочення за високі результати у навчанні (76,2%), участь у студентських конференціях, семінарах та інших наукових заходах (14,3%), використання більш творчих завдань самостійної роботи студентів (9,5%).

Наприкінці анкети студентам було поставлено два відкритих питання. На перше з них – що найбільше під час навчання на ДФМРТ ДУІТ мені подобається – отримали такі відповіді: доброзичливе ставлення викладачів (20 респондентів), добре налагоджений освітній процес (17 респондентів), дружні стосунки в групі (18 респондентів). При відповіді на питання «Що найбільше під час навчання на ДФМРТ ДУІТ мені не подобається» велику кількість відповідей набрав варіант «великий обсяг самостійної роботи» (15 респондентів).

Таким чином, виявлені в процесі анкетування як позитивні моменти адаптації першокурсників, так і певні труднощі цього процесу на початкових етапах навчання на факультеті обумовлені низкою особливостей. У ВНЗ система навчання характеризується великим обсягом матеріалу, самостійністю і відповідальністю студентів. Особливості переходу із

середньої школи до ВНЗ пов'язані не тільки з перебудовою провідного типу діяльності, але і з входженням особистості в новий колектив.

Беручи до уваги результати анкетування та з метою створення умов для кращої адаптації студентів пропонуємо:

- Проводити регулярні зустрічі з практичними психологами ДУІТ, що буде сприяти таким видам адаптації, як: соціально-психологічна, яка розуміє під собою пристосування до стосунків у групі і в освітньому середовищі; професійна, яка залучатиме студентів до професії через здобуття необхідних для цього навичок, знань і умінь; дидактична - пристосування особистості до нових умов навчання.

- З огляду на те, що певна частина здобувачів вищої освіти визнає нестачу часу на самостійну роботу та відчуває перевантаження, рекомендувати в процесі навчання дотримуватися гігієни розумової праці. З цією метою кураторам академічних груп слід провести кураторські години, під час яких розкрити механізми розумової праці, причини появи втоми, шляхи підвищення працездатності, а також організації відпочинку та ін. Науково-педагогічним працівникам переглянути види і форми організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з метою оптимального зменшення навантаження при виконанні самостійної роботи.

Результати та рекомендації, отримані після проведеного анкетування, були розглянуті та оговорені на засіданні випускової кафедри СВ та ЕТС на ВТ та Вченої ради ДФМРТ ДУІТ й враховані при плануванні й реалізації освітнього процесу в II семестрі 2018-2019н.р.

Т.в.о. декана ДФ МРТ ДУІТ
Голова НМК ДФ МРТ ДУІТ

А.О. Дорошева
О.В. Байрамова